

توسعه ناپایدار
و مجلس جدید

نیوشا طبیبی

پادکستر و روزنامه‌نگار

یکی، دو روز پیش انتخابات برگزار شد و لایه‌های وقت‌ی که این یادداشت منتشر می‌شود، عده‌ای از داوطلبان تأیید صلاحیت‌شده، کسوت نمایندگی ملت را پوشیده و آماده «خدمت» هستند. مجلس در تمام ادوار پیشین از دوره اول تا به امروز چنان به «توسعه» و صنعتی شدن و انجام پروژه‌های غالباً با بازدهی کوتاه‌مدت نظر داشته که نتیجه‌اش تخریب بسیاری از منابع طبیعی ایران و زخم‌های عمیق بر پیکر محیط‌زیست و میراث تاریخی بوده است. برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران، کمتر به مضرات تبعات تصمیمات برای احداث تأسیسات صنعتی و توسعه معادن و احداث جاده‌ها از میان دشت و دمن و جنگل پرداخته‌اند. سازمان حفاظت از محیط‌زیست معمولاً به‌عنوان عضو از دستگاه اجرایی، با مصوبات مجلس و تصمیمات دولت همراه می‌شده و در مقاطعی، تخریب‌های گسترده محیط‌زیست را موجه، مقبول، لازم و غیرمضر جلوه داده است.

شیوه انتخاب نمایندگانی که نه وابستگی حزبی دارند، نه معمولاً علائق‌پشان ملی است (یعنی مطالبات را در حد شهرستان و حداکثر استان محل انتخاب‌شان تعقیب می‌کنند) سبب شده است که آنها دولت و دستگاه اجرایی را برای انجام اموری مانند ساخت سد یا راه‌سازی و احداث معدن یا برپایی پالایشگاه، تحت فشار قرار دهند. معمولاً این فشارها هم نتیجه می‌دهد و کارهایی بدون رعایت الزامات زیست‌محیطی و ظرفیت‌سنجی‌های منطقه انجام می‌شود. هرکدام از ما حداقل چندین نمونه از این پروژه‌ها را می‌شناسیم که ممکن است در مقطع زمانی کوتاهی - شاید به عمر یک یا دو دوره نمایندگی برای مردم منطقه‌ای - رفاه نسبی، شغل و امکاناتی به همراه داشته، اما در نهایت به تغییرات فاحش و دردناکی منجر شده که مردم را از امروز تا چندین دهه یا چند قرن آینده تحت‌تأثیر قرار خواهد داد.

وعده‌هایی که داوطلبان صالح تشخیص داده شده برای ورود به مجلس به مردم محل می‌دهند عموماً شامل بالا بردن سطح رفاه، ایجاد شغل، تأمین مسکن، گسترش کار کشاورزی و مانند اینهاست. البته که همه اینها وظیفه دولت و مجلس است و علی‌القاعده این امور از مهم‌ترین کارهای آنان است، اما برای انجام‌دادن آنها مطالعاتی لازم است. امکان‌سنجی، تأمین سرمایه، پیش‌بینی تبعات احداث تأسیسات، مطالعه در موضوع تناسب جمعیت، سرمایه‌گذاری و برآورد زیرساخت‌های موجود یا مورد نیاز، مستلزم وقتی کافی و پژوهش‌های کارشناسانه است تا به طرحی منجر شود که بیشترین فایده را برای مردم حوزه انتخابیه داشته باشد و در اندازه‌ای بزرگتر مقوم توسعه و آبادانی متوازن و پایدار کشور شود.

تفکر محلی و مرجع دانستن منافع شخصی، گروهی و جناحی به خیر و خوبی و منفعت ملی درازمدت، سبب شده که بسیاری از طرح‌های عمرانی و رفاهی به‌جای ترمیم زخم‌ها، گشودن گره از کار مردم و شکوفایی روزافزون مناطق، تبدیل به معضل و گرفتاری‌های لاینحل شوند.

شاید این هشدار و انداز برای نمایندگان دوره جدید لازم باشد که از آنچه تاکنون اتفاق افتاده، درس باید گرفت. تصمیمات اشتباه و بدون مطالعه، دورزدن کار کارشناسی و اعمال فشار روی سازمان‌هایی که کارشان مراقبت و مواظبت از سرزمین و میراث طبیعی و فرهنگی‌اش است، جز بدنامی تاریخی و عوارض ناخوشایند میان‌مدت، تاوان دیگری ندارد.

اگر موفق شدید با اعمال فشار، مجوز تخریب اثری تاریخی را بگیرید و مثلاً به‌جای آن، بافت به‌اصطلاح نو جایگزین کنید، باتوجه به سوابق گذشته و آنچه در جهان می‌گذرد، شما پاره‌ای از ثروت‌های غیرقابل برگشت ملی را بر باد داده‌اید تا سازه‌ای ناپایدار و بی‌سرنجام برپا کنید و آن را در سیاه‌فعلی‌های تاریخ‌تان بیاورید.

امیدوارم که عریض و نگارنی‌های من بیهوده باشد و این مجلس و نمایندگان‌ش، دید ملی و بلندمدت داشته باشند. همچنین نگاه‌شان از سطح مطالبات شخصی، خانوادگی، جناحی، قومی و محلی ارتفاع گرفته باشد و برای هر کاری خیر و صلاح عمومی و مسئولیت در قبال نسل‌های آینده را هم در نظر بگیرند.

البته که در ادوار پیشین، نمایندگان ایران دوست که نگاهی دقیق و کارشناسی به موضوع توسعه پایدار و میراث فرهنگی و طبیعی کشور داشته‌اند هم، داشته‌ایم اما متأسفانه باید گفت، غلبه با کسانی بوده است که توسعه‌ای لرزان و نیمه‌ولی‌روزبازده را انتخاب کرده‌اند.

• صاحب امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرباسچی • مشاوران: عباس عبدی و احمد زیدآبادی • سردبیر: محمد جواد روح • سردبیر آنلاین: افشین امیرشاهی • معاون سردبیر: مهرداد خدیو • دبیران گروه‌ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد)، آرمین منتظری (دیپلماسی و بین‌الملل)، علی ورامینی (رسانه و فرهنگ) • سمیه متقی (سیاست)، الهه ابراهیمی (خبر)، آرش خاموشی (عکس)، هادی حیدری (طرح و کاریکاتور)، مدیر هنری: مهدی قربانی تبار، حرفه‌پژوهی و ویراستاری: شهرام هادی • مدیر اداری و آژنسی‌ها: شاهرخ حیدری • تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۴۹۳۰۰ • تحریریه: ۸۸۷۳۰۲۹۱ • آژنسی‌ها: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸، لیتوگرافی و چاپ: هم‌میهن • توزیع: نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۹۱۳۰۴۱۴۲

سازناکوک گروه‌های تندرو

درباره مجوزهای وزارت ارشاد که با فشار گروه‌هایی باطل می‌شود

نرگس کیانی

خبرنگار گروه فرهنگ

کنسرت‌هایی که به‌رغم صدور مجوز از سوی دفتر موسیقی معاونت هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دقیقه ۹۰ می‌شوند، پدیده تازه‌ای در عرصه برگزاری اجراهای صحنه‌ای در ایران نیست و می‌توان با نگاهی گذرا دست‌کم به تعداد انگشت‌های هر دو دست، برایش نمونه پیدا کرد. از انتشار اخبار و ویدئوهایی از حمله افراد ناشناس به کنسرت گروه لیان در شامگاه ۲۶ خردادماه ۱۴۰۲ در تالار وحدت تا تصاویر و ویدئوهایی که ۲۹ تیرماه ۱۴۰۲ در فضای مجازی منتشر شد و از اختلال در برگزاری کنسرت سیروان خسروی در اهواز خبر می‌داد، از ویدئوی منتشرشده در ۷ مردادماه ۱۴۰۱، از رفتار حراست کارخانه نوآوری آزادی در تهران و توقف اجرای کنسرت گروه کماکان در حین برگزاری آن تا خبری که روز دوشنبه ۱۴ اسفندماه ۱۴۰۲ منتشر شد و از لغو کنسرت علیرضا قربانی به‌رغم اخذ مجوز در پی بیابانه‌ستاد امر به معروف استان اصفهان و مخالفت این ستاد با حضور نوازندگان زن روی صحنه اطلاع می‌داد.

نوازندگی زنان در هیچ قانونی جرم‌انگاری نشده است

و حید آگاه، استاد حقوق عمومی و ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی، در پاسخ به اینکه آیا ستاد امر به معروف یک استان و از جمله استان اصفهان از این اجازه برخوردار است که برخلاف مصوبات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اجازه روی صحنه رفتن به نوازندگان زن در همراهی با خواننده مرد را ندهد یا خیر؟ توضیح داد: «در خصوص این بیابانه چند نکته به‌منظر می‌رسد که به آن‌ها اشاره خواهیم کرد. نکته نخست این است که همه آن‌چه در مورد ستادهای امر به معروف در منابع حقوقی آمده است، حمایت از امران به معروف و ناهیان امر به معروف و سال ۱۳۹۴ مجلس شورای اسلامی است که در ماده ۱۶ آن، ستاد امر به معروف و نهی از منکر عهده‌دار وظایفی ۱۲گانه است و وظایف ستادهای استانی و شهرستانی نیز در همین راستا ازبایی شده است. در هیچ کدام از این بندهای ۱۲گانه به‌هیچ‌عنوان آن‌چه در بیابانه ستاد امر به معروف استان اصفهان آمده است، مشاهده نمی‌شود. نکته دوم اینکه؛ ولو آنکه در ستاد امر به معروف و نهی از منکر کشور یا استانی یا شهرستانی در اصفهان چنین مصوبه‌ای وجود داشته باشد که نوازندگان زن از اجازه همراهی با گروه‌های موسیقی بر خوردار نیستند، مصوبه‌ای که ما از وجود آن بی‌اطلاعیم، حتماً خلاف قانون اساسی و به ضرس قاطع خلاف قوانین عمومی و قابل ابطال در هیئت عمومی دیوان عدالت اداری است. ضمن اینکه در بیابانه ستاد امر به معروف استان اصفهان، به چنین مصوبه‌ای نیز اشاره نشده است.»

این حقوقدان با اشاره به اینکه در ماده ۱ قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر، معروف و منکر عبارتند از: هرگونه فعل، قول یا ترک فعل و قولی که به‌عنوان احکام اولی یا ثانوی در شرع مقدس یا قوانین، مورد امر قرار گرفته یا منع شده باشد، ادامه داد: «در هیچ‌کدام از بندهای قانون اساسی یا قوانین موضوعه به هیچ‌عنوان نیامده است که نوازندگان زن اجازه حضور روی صحنه را ندارند. ضمن اینکه مشخص است نوازندگان زن در صورت حضور روی صحنه، با رعایت کامل موازین اسلامی و پوشش کامل، اقدام به این کار می‌کنند. چنین حضوری به‌هیچ‌عنوان در قانون جرم‌انگاری نشده است و در شرع هم چنین چیزی وجود ندارد. اگر هم چنین چیزی وجود داشته باشد صرفاً می‌تواند در راستای امر به معروف و نهی از منکر و اعلام نظر باشد، اما آن‌چه در بیابانه این ستاد دیده می‌شود بسیار بیش از صرف اعلام نظری ساده است و باتوجه به استناد آن به نظر علمای اصفهان و احتمال فحشه، این احتمال را می‌توان در خصوص همه امور مطرح کرد. بنابر ماده ۱۶ قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر، هر امری خارج از موارد ۱۲گانه‌ای که به شرح وظایف این ستاد می‌پردازد، در صلاحیت آن نمی‌گنجد. ضمن اینکه، اظهار نظر در مورد حضور نوازندگان زن به‌هیچ‌عنوان در

محدوده وظایف این ستاد نیست؛ چون ارتباطی با قوانین آن ندارد.» آگاه در پایان گفت: «وجه غم‌انگیز ماجرا آن است که دستگاهی اجرایی به‌نام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، با توسل به صلاحیت قانونی خود تشخیص داده است که حضور نوازندگان زن روی صحنه، نیازمند صدور مجوز نیست و دخالت در کار این دستگاه اجرایی با تمسک به شرع، کاری بسیار ناپسند است و به نظر می‌رسد که هنر زنان و زنان هنرمند را نشانه گرفته است و با این روند مشخص نیست استان بعدی‌ای که این اتفاق در آن رخ می‌دهد، کدام باشد؟ وجه غم‌انگیزتر اینکه، از ممنوعیت خوانندگی زنان به آن‌جا رسیده‌ایم که نوازندگان زن نمی‌توانند در اصفهان نوازندگی کنند، چون ستاد امر به معروف استان با آن مخالف است.»

استانی با سابقه تاریخی نوازندگی زنان

رضا ضیاء، پژوهشگر موسیقی ایرانی و ادبیات فارسی نیز با اشاره به اینکه نکته جالب‌توجه و دردناکی که پیش از ورود به بحث باید به آن اشاره کند، این است که اصفهان از جمله شهرهایی است که ما از نظر تاریخی، شاهد حضور و فعالیت نوازندگان زن در آن بوده‌ایم؛ نوازندگانی مانند «عزت آبخشونی» که تا می‌زده و می‌خوانده است. ضیاء افزود: «این یکی از منظرهایی است که می‌توان از آن به موضوع ورود کرد و این پرسش را پیش کشید که: شهری که زمانی نوازندگان زن در آن به نوازندگی و شعرخوانی (حتی گاه با کارکرد مذهبی) می‌پرداخته‌اند، چرا به چنین وضعیتی گرفتار شده است که اکنون ستاد امر به معروف آن اعلام می‌کند نوازندگان زن اجازه اجرای عمومی ندارند؟ نکته عجیب این اتفاق برای شخص من آن است که معیار شرعی عدم صدور این اجازه کجاست؟ به عبارت دیگر آن میزان که در شرع از دید برخی فقها ابرادانی به نقس موسیقی وارد است، اصلاً بحثی در خصوص جنسیت نوازنده و زن بودن یا مرد بودن نداریم و این مسئله اساساً در فقه موضوعیت ندارد. ضمن اینکه برخی سازها از جمله چنگ و قانون به‌شکل سنتی بیشتر توسط نوازندگان زن نواخته می‌شده‌اند و یعنی به‌شکل سنتی اتفاقاً نوازندگان زنی بوده‌اند که با توجهات شرعی و عرفی (برای عدم حضور نوازندگان مرد) در مجالس زنانه نوازندگی می‌کرده‌اند.»

این پژوهشگر موسیقی ایرانی و ادبیات فارسی ادامه داد: «از سوی دیگر طبق قوانین فرهنگی که مرجعیت آن با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است حضور نوازندگان زن روی صحنه نیازی به صدور مجوز ندارد و اینکه شهر به شهر و استان به استان بر خورده‌ای سلیقه‌ای در این زمینه صورت بگیرد شائبه تن‌ندان به قانون و سرکشی در برابر آن را ایجاد کند و می‌تواند پیگرد قانونی داشته باشد. برای روشن شدن موضوع مثالی می‌زنم: تصور کنید در برخی روستاهای بزد ادعا مطرح شود که «به دلیل زرتشتی بودن اکثریت افراد، اجازه برگزاری مراسم مذهبی مسلمانان وجود ندارد!» آیا می‌شود مسئولان روستایی، شهری و استانی به این شکل برخلاف قانون رسمی کشور برای خود تصمیم‌گیری کنند؟ مضاف بر اینکه سابق بر این در اصفهان کنسرت‌های متعددی با حضور نوازندگان زن برگزار شده است که از جمله آن‌ها می‌توان به اجرای ارکستر ملی با حضور محمدرضا شجریان و فرهاد فخرالدینی اشاره کرد که سال ۱۳۷۸ در کاخ چهلستون اصفهان برگزار شد. آن زمان این مسئله اساساً موضوعیت نداشت و اینکه پس از آن هم گزارشی در سال‌های اخیر پیش کشیده شده، هم غیرمنطقی است و هم غیرقانونی و هم غیرشرعی. در مثالی دیگر این اتفاق به همان میزان تعجب‌برانگیز است که مثلاً ممنوعیت رانندگی زنان در عربستان برای ما مایه تعجب است و این پرسش پیش می‌آید که چطور امری که در شرع برای همگان مباح است به ناگهان برای نیمی از جامعه ممنوع می‌شود؟»

آخرین خبری که تا عصر روز دوشنبه، ۱۴ اسفندماه ۱۴۰۲، هنگام تنظیم این گزارش در خصوص وضعیت برگزاری کنسرت علیرضا قربانی در اصفهان منتشر شد از زبان علیرضا قاسمی، معاون سیاسی - اجتماعی فرمانداری اصفهان بود که اظهار کرد اجرای صحنه‌ای علیرضا قربانی همه مراحل برای اخذ مجوز نهایی را طی نکرده است، بنابراین او اجرایی در اصفهان نخواهد داشت. این در حالی است که همه‌بلیت‌های کنسرت ۱۴ تا ۲۱ اسفندماه علیرضا قربانی در سالن سیتی سنتر اصفهان به فروش رفته است که بدون شک بدون اخذ مجوزهای لازم از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اساساً امکان پذیر نبوده است.

چهره

نخستین جلسه دادگاه تتلو

نخستین جلسه رسیدگی به اتهامات امیر حسین مقصدولو ملقب به «تتلو»، به ریاست قاضی افشاری، در شعبه ۲۶ دادگاه انقلاب اسلامی برگزار شد؛ این خبری بود که روز دوشنبه ۱۴ اسفندماه ۱۴۰۲، روی خروجی خبرگزاری‌ها از جمله مرکز رسانه قوه قضائیه قرار گرفت. خبری به‌همراه عکس‌هایی از امیر حسین مقصدولو، نشسته در برابر قاضی ایمان افشاری. طبق این اخبار در نخستین جلسه رسیدگی به این پرونده، نماینده دادستان کیفرخواست را قرائت و اقدامات مجرمانه متهم در فضای مجازی را تشریح کرد. به گفته نماینده دادستان، امیر حسین مقصدولو ملقب به امیر تتلو در سال‌های ۸۶، ۹۲ و ۹۵ در داخل کشور دستگیر شده است، در سال ۹۷ کشور را به مقصد گرجستان ترک و در سال ۹۸ به کشور ترکیه مهاجرت کرده است. او در آذرماه سال جاری توسط پلیس ترکیه به مرز ایران منتقل و با هماهنگی صورت گرفته و حکم قضایی، دستگیر شد. پس از قرائت کیفرخواست از سوی نماینده دادستان، قاضی اعلام کرد به منظور کسب آمادگی متهم و وکیل، ختم جلسه دادگاه را اعلام می‌کند و زمان جلسه آینده متعاقباً اعلام می‌شود.

کتابخانه

درک نگاه آرنت به اخلاق

کتاب «مسئولیت و داوری»، نوشته هانا آرنت، با ترجمه میثم محمدامینی در ۳۱۸ صفحه و با قیمت ۳۰۰ هزار تومان توسط نشر نو منتشر شده است. «مسئولیت و داوری»، مجموعه‌ای است از ۸ نوشتار مستقل و بیشتر منتشرشده از هانا آرنت (۱۹۰۶-۱۹۷۵) که متعلق‌اند به دهه پایانی عمر او. آرنت در «آیشمان در اورشلیم» این پرسش مهم را پیش کشید که چطور می‌شود مردی که نه شیطان است، نه هیولا، عامل اصلی یکی از وحشتناک‌ترین جنایات تاریخ بشر باشد. «مسئولیت و داوری»، کوشش اوست در واپسین سال‌های عمر برای درک معنا و مفهوم این جنبه از ذات بشر. در مقالات این مجموعه مخصوصاً در «پرسش‌هایی از فلسفه اخلاق» و «تفکر و ملاحظاتی اخلاقی»، اخلاق - به‌ویژه مسئله تشخیص خیر از شر و ماهیت شر - جایگاهی محوری در تأملات آرنت می‌یابند. از همین روست که «مسئولیت و داوری»، اثری بسیار مهم است برای درک نگاه آرنت به اخلاق و همین‌طور سیاست.

مسئولیت و داوری
نویسنده:
هانا آرنت
مترجم:
میثم محمدامینی
انتشارات: نشر نو

تاریخ

قرارداد الجزایر

اختلافات مرزی ایران و عراق در کنار اختلاف‌های سیاسی، در دوران حکومت محمدرضا پهلوی و احمد حسن البکر به اوج خود رسیده بود. در پی این اختلافات، در پایان نشست

سران اوپک در شهر الجزیره در تاریخ ۱۵ اسفندماه ۱۳۵۳، اعلامیه مشترکی از سوی ایران و عراق در خصوص نحوه حل اختلافات دو کشور منتشر شد. در این اعلامیه مشترک مرزهای زمینی دو کشور براساس پیمان قسطنطنیه ۱۹۱۳، صورت جلسه‌های کمیسیون تعیین مرز ۱۹۱۴ و مرزهای آبی براساس خط تالوک مشخص شد و دو کشور در مرزهای خود، کنترل دقیقی برای جلوگیری از نفوذ خرابکاران به داخل خاک یکدیگر به‌عمل آوردند. در نهایت این اعلامیه به انعقاد قرارداد الجزایر با میانجی‌گری هواری بومدین، رئیس‌جمهور وقت الجزایر در سال ۱۳۵۴ انجامید. مقامات وقت ایران از قرارداد الجزایر به‌عنوان «پیروزی ملی» و «موفقیت بزرگ سیاست خارجی ایران» نام بردند. نسخه اصلی این پیمان هم‌اکنون به‌عنوان یکی از اسناد سازمان ملل متحد در مقر آن نگهداری می‌شود.